

GLITS

Van Robert Wolfe verschenen eerder bij De Harmonie:

Joshua Joshua Tango
Het gif van de groene cobra

ROBERT WOLFE

GLITS

De Harmonie
Amsterdam

Voor Frank Wolfe en
Ingrid Creighton,
die mij het
grootste cadeau ooit gaven

Ik kom niet uit Oost of West
uit de oceaan
of uit de aarde
besta niet uit elementen
ben niet van Adam of Eva
mijn plaats is zonder plaats
een spoor van het spoorloze
ben niet lichaam, niet ziel
ik behoor tot de geliefden
en de roep om
de eerste
de laatste
de binnenste
de buitenste
adem
ademende
mens

Djelal al-din Rumi (1207-1273)

Op de dag dat het gebeurde hadden nog weinig mensen door dat het om iets opzienbarends ging, iets dat vele mensen zou aangrijpen en het hele land zou verdelen in voor- en tegenstanders.

Nee, op de dag dat het allemaal begon waren de enigen die een keertje extra achter hun oren krabden twee agenten van de Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging, de DKDB, die hun vreemd uitgedoste arrestant naar een politiecel in Arnhem brachten, een kleine twintig kilometer van de plek in het Veluwpark waar deze figuur verschenen was.

‘Ik zeg je, er is iets raars met die gast.’

Joop van Zanden was de dikkere van de twee. Hij was overal dikker, maar vooral in zijn gezicht. Normaal was hij niet de meest spraakzame. Maar nu kon hij er niet over ophouden.

‘Waar kwam hij nou ineens vandaan? We hadden dat stuk park vrijgegeven. Alsof-ie uit de lucht kwam donderen.’

Ger Brasem reed de blauwe arrestantenwagen en kauwde tic tacs. Voor hem was het enige opmerkelijke aan de hele geschiedenis dat zijn maat er niet over kon ophouden.

Dat een of andere ludiek geklede demonstrant precies in het stuk bos verscheen dat zij hadden uitgekamd had hij allang geaccepteerd. Ger was alleen maar blij dat het gebeurd was vóór de kroonprins was aangekomen voor zijn bezoek aan het Kröller-Müller Museum. Als die mafkees verschenen was op het moment dat de prins uitstapte, dan waren hun problemen nu veel groter geweest.

‘Kom op, kerel, laat het los. Wees blij dat het geen aanslag was. Ge-

woon een protest of misschien wel iets met dat museum. Wat ze allemaal niet kunst vinden tegenwoordig.’

Ger liet vanuit het doosje de laatste twee witte tic tacs in zijn mond glijden.

‘En als-ie nou gewoon ging praten hadden we hem allang laten lopen. Maar ja, als die snuiter zijn muil niet wil opentrekken...’

‘Ja, maar toch...’ Joop staaarde naar de bomen waar ze langsflitsten zonder ze te zien. ‘Er is iets met hem. Hij ziet er zo anders uit. Alsof hij... Ik weet niet. Alsof hij... En hoe hij kijkt... en dan dat geluid dat hij maakt. Dat zijn toch geen woorden?’

Joop keek achterom. Het kijkluik naar het arrestantengedeelte zat dicht.

Ger lachte. ‘Denk je dat hij in rook is opgegaan? Ik laat je horen dat hij er nog is. Hou je vast.’ Hij drukte het gaspedaal verder in. Joop zag de bocht naderen en zette zich schrap. Hij was bekend met de fratsen van zijn partner. Door even de handrem aan te trekken in een scherpe bocht had Ger al menig arrestant van de ene kant van de auto naar de andere doen donderen.

Maar nu hoorden ze alleen het gepiep van de slippende banden. Achter hen bleef het stil. ‘Hij zat toch links?’ mompelde Ger, terwijl hij in zijn spiegel keek. Daardoor zag hij de bus niet die van de andere kant de volgende bocht naderde. ‘Dan zal ik hem...’ Ger drukte het gaspedaal dieper in.

Vijftig meter voor de bocht trilde ineens een hoog geluid door de cabine. Het leek wel een zingende zaag, maar dan groot en tragisch, zoals het geluid van een walvis die om zijn moeder roept.

Ger en Joop keken elkaar verwonderd aan. ‘Je-ZUS!’ riep Ger. De laatste lettergreep kreeg die extra nadruk, omdat op dat moment de bus scholieren verscheen die naar het Kröller-Müller onderweg was.

Jay de Bono keek uit het raam. De fase van joligheid was voorbij. Zijn klasgenoten staarden nu net als hij naar buiten, naar de rugleuning van de stoel voor hen of hadden hun ogen dicht.

Busreisjes zorgden voor wisselende stemmingen, dat had hij al op de lagere school ontdekt. Eerst was er een fase van onrust waarbij het vooral belangrijk was wie waar zat. Vervolgens een fase van groepsgevoel, je zat tenslotte met zijn allen in één bus, en als een of andere idioot een lied wilde inzetten gebeurde dat vaak in deze fase. Dan volgde de ijsschotsfase waarbij men weer uiteendreef in allerlei losse groepjes en het vooral belangrijk werd wat men van elkaar vond. En als ze die meningen aan elkaar duidelijk gingen maken kwam je in de eerdergenoemde fase van joligheid. In Jays ervaring kwam het er gewoon op neer dat sommigen de pik hadden op anderen. Het waren dan ook sommigen die het jolig hadden, niet de anderen. Niet hij.

Ten slotte kwam dan de dommelfase, waarin ze nu dus zaten.

Jay voelde zich alleen in de dommelfase op zijn gemak. Niemand had dan de pik op hem. Niemand, ook zichzelf niet, vroeg zich af waar hij wel of niet bij hoorde. Hij kon gewoon uit het raam staren en zich afvragen hoe het zou zijn als hij niet hier in de bus zat, maar in die voorbijrijdende Peugeot 207. Waar zou hij dan heen gaan? Of in die zwarte Audi 4. Stel dat hij daar in zat... Wie zouden dan zijn ouders zijn? Waar zou hij...

Op dat moment ketste een propje gemaakt van een kauwgomwikkkel met enige kracht tegen zijn linkeroor. Schuin achter hem ging gejoel op. Het waren er niet veel die joelden. Hoogstens twee. Zonder omkijken wist hij dat het Maarten Gebes en Heino Dijkstal waren. Het waren de laatste stuiptrekkingen van de fase van joligheid.

Meneer Wijnders, de mentor van 3 havo, keek om. Hij was muziekleraar en had om aan zijn uren te komen ook maar de maatschappijleerlessen en het mentorschap op zich genomen. Zijn haardracht was net als zijn muzieksmaak en zijn didactische vaardigheden in de ja-

ren zeventig blijven hangen. Wijnders werd door de scholieren niet gehaat en ook niet geliefd, daarvoor werd hij te weinig opgemerkt.

Jay de Bono zag hem wel. Deels omdat Jay nu eenmaal gewend was om te kijken en deels omdat hij een keer een Stevie Wonder-remix gemaakt had en de oerdomme fout beging om die aan Wijnders te laten horen. Niet dat Wijnders niet enthousiast was geweest, nee het was veel erger, de beste man had het de klas laten horen waardoor Jay er nog een bijnaam bij had gekregen. Naast Bonobo, Bonobeer en Neukaap heette hij nu ook wel Wonderboy of Wonderbono.

Jay verlegde zijn aandacht weer naar de buitenwereld. De bosrijke slingerweg naar het museum gaf hem, geboren en getogen in de stad, genoeg te zien. Al vond hij al snel dat de bomen erg op elkaar gingen lijken. Hij begon andere voertuigen op de weg te missen waarmee hij in gedachten kon meerijden. Tot hij in een flits tussen de boomstronken door een blauwe politiebusje zag die slippend een bocht doorging.

‘Hé Bonobo, zie je je familie al?’

Heino had deze grap al eerder gemaakt en blijkbaar met zoveel succes dat hij hem nog een keer probeerde. Nu werd er nauwelijks gelachen. Dat kwam vooral omdat Jay een hand had opgestoken. Het was een opgestoken hand die wilde zeggen: wees stil, er gebeurt iets belangrijks! Nu had Jay normaal niet de positie om enig effect te hebben met zo’n opgestoken hand. Maar of het nu door de dommelfase kwam of door de urgentie waarmee Jay het gebaar maakte, hij kreeg iedereen stil en elke blik was vervolgens op hem gericht.

‘Er is iets gebeurd.’

Een seconde of vijf bleef het stil. Toen maakte Heino nog een opmerking. Iets met in je broek poepen. Enkele klasgenoten begonnen te lachen, maar hielden daar gelijk weer mee op omdat er een vreemd, hoog, doordringend geluid klonk, een beetje alsof een viool-

orkest onder water aan het spelen was. Vlak daarna trapte de buschauffeur voluit op de rem.

Er vloei­de bloed. Er werd hysterisch gevloekt en bijna iedereen schreeuwde. Maar eigenlijk was er niet zoveel aan de hand. De arrestantenwagen had het bagageluik van de bus geschampt en de bus was met twee wielen van de weg geraakt en nogal abrupt tot stilstand gekomen. Het bloed was van een scholier die door de plotse­linge stop op zijn tong had gebeten. Het was Heino. Zo'n jongen wie zo­iets nooit overkomt. Jay kon zijn geluk niet op. Zo­iets zou namelijk negen van de tien keer juist hem overkomen – zeker op een schoolreisje – maar blijkbaar was dit de tiende keer. Heino's witte G-Starvest deed nu denken aan een uit de hand gelopen tandartsbezoek of van die journaalbeelden van een markt in Bagdad nadat er weer een bom was afgegaan. Medelijden voelde Jay totaal niet. Hij hoopte dat die tong er heel lang over zou doen om te genezen.

Buiten de bus wisselden de buschauffeur en Ger Brasem verwensingen en uiteindelijk ook gegevens voor de verzekeringen uit.

De chauffeur was er niet gerust op. 'En toch zou ik liever wachten op de..'

'Nogmaals... we hebben een staatsgevaarlijke arrestant. Wij wachten niet. Onze mensen zijn onderweg.' Ger liep naar zijn voertuig.

'Nou, oké dan, maar laat in godsnaam die sirene maken.'

Ger opende de portier en keek om. 'Die wat?'

'Je sirene. Ik hoorde hem pas laat. Klonk meer alsof er een kat onder water werd gehouden. Dat was niet normaal.'

Ger stapte zonder iets te zeggen in.

Terwijl Ger wegreed van de bocht waar nu scholieren op de hei rond de bus stonden keek hij Joop nog eens aan. Maar die zat naar achteren te kijken, naar het kijkluik. Dit type arrestantenwagen had niet eens een sirene.

Alleen het Gelderse dagblad *de Stentor* maakte melding van een incident dat bijna het koninklijk bezoek aan het Veluwpark had verstoord. Het ongelukje met de bus werd nergens genoemd. Heino's tong was na twee dagen in alle opzichten weer de oude, het bebloede vest was vervangen en het busbedrijf kreeg alle schade vergoed. Daarom dachten na vier weken nog heel weinig mensen terug aan die dag op de Veluwse hei.

Die paar mensen die dat wel deden, zaten in dezelfde beveiligde kamer van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Het was de kamer van Harold Klein. Klein was een gedrongen, imposante man naar wie je luisterde als hij sprak. Hij was de man die bepaalde wat de minister te weten kwam over lopende zaken op het gebied van veiligheid. Want de minister kon niet alles weten, wilde niet alles weten en mocht niet alles weten. In sommige opzichten had Klein daardoor meer te vertellen over de AIVD, de DKDB en dienst Speciale Operaties dan wie dan ook. Zeker meer dan de hoofden van die verschillende afdelingen. Waarvan er nu een in zijn kamer een verhaal stond te vertellen. Klein had in zijn dienstjaren al heel wat zin en onzin gehoord, maar nu brak zijn klomp.

‘Wacht even, nog even terug... zijn oorsprong is niet vast te stellen. Je bedoelt zijn nationaliteit?’

Jean Maas, hoofd van de dienst Speciale Operaties kuchte voordat hij verderging. Nu was hij zelf iemand die een kuch in een vraaggesprek heel verdacht vond, maar hij kon het niet laten. Dit was een moeilijk verhaal. ‘Nee, het gaat verder dan dat. We hebben Max Bret-

ter erbij gehaald, een DNA-expert uit Leiden, een soort evolutieprofessor die ook alles van taal af weet. Goede combinatie hiervoor, zou je denken. Maar zijn voorlopige conclusie is: of het is een unieke biologische afwijking of het komt... van buiten de dampkring.'

'Jean, heb je ineens gevoel voor humor ontwikkeld?'

'Geloof me, ik zit hiermee in mijn maag. DKDB heeft hem bij ons gedropt. Niemand kan ermee communiceren, ik heb een expert erbij gehaald en we weten eigenlijk steeds minder. Het praat, maar geen taal die we kennen. Was het maar humor.'

Maas rechtte zijn rug. Hij was een lange man en was zich ervan bewust dat hij zijn één meter vijfennegentig sterk moest tonen, omdat Klein elke zwakte verafschuwde. De mannen kenden elkaar nog van de universiteit, ze waren lid geweest van dezelfde studentenvereniging. Klein was ook degene geweest die Maas meer dan twintig jaar geleden had gevraagd om bij de AIVD te komen. Ze kenden elkaar door en door. Daardoor wist Maas dat hij alles uiterst krachtig en gefundeerd moest brengen. Er was geen ruimte voor zwakte hier. Zeker niet met zo'n raar verhaal als dit.

'Hoeveel mensen weten hiervan?'

'Die professor Bretter dus, een arts en de twee DKDB-jongens die hem opgepakt hebben, Ger Brasem en Joop van Zanden. Die heb ik naar mij laten overplaatsen. Verder een geluidstechnicus bij ons en we hebben wat geluidsfragmenten naar taaldeskundigen in diverse landen laten sturen.'

'Wat?'

'Met een verhaal over oude teruggevonden geluidsopnamen. Via die professor. Maar geen resultaat. Nul komma nul. Niemand kan er een touw aan vastknopen.'

'Jean, leuk dat je je hiermee vermaakt, maar wat wil je eigenlijk van me?'

'We moeten een beslissing nemen, Harold. Max wil een oproep aan

het grote publiek doen om te zien of iemand het geluid herkent. *Open source* noemt hij het. De wijsheid van de massa.'

'Experts horen meer te weten dan de massa.'

'Hij noemt die gedachte ouderwets. In ieder geval is het of dit of we laten het verdwijnen.'

'Klinkt ook ouderwets, Jean.'

'Nee, niet op die manier. Als we niets doen sterft het vanzelf. Het eet namelijk niet. De arts denkt dat het nog twee of drie weken heeft.'

'Hongerstaking?'

Maas haalde zijn schouders op. 'Het is echt niet te zeggen. Maar we moeten wel een beslissing nemen. Publiek gaan, of laten afsterven.'

'En daar val je mij mee lastig.' Klein ging rechtop zitten in zijn stoel. 'Oké, laat maar zien.'

Maas kon een glimlach niet onderdrukken. Harold Klein kende hem goed genoeg om te weten dat hij beeldmateriaal bij zich zou hebben. Hij haalde een iPad uit zijn aktetas en zette deze op het bureau. Op het scherm verscheen een witte figuur op een stoel in een verder lege kamer. Eerst leek de figuur een dwerg in een wit pak. De camera kwam dichterbij en het begon meer op een witgeschminkte clown te lijken waarvan de verf was doorgelopen. Het had een romp, een hoofd en ledematen zoals een mens, alleen klopten de proporties niet helemaal.

Langzaam kwam het gezicht in beeld. De camera had moeite het scherp in beeld te krijgen omdat het uit een doorzichtige gelei leek te bestaan die continu in beweging was.

'Kom op zeg, is dit een videoclip of een slechte sf-film?'

'Wacht maar tot je hem hoort...'

Het wezen opende de mond en even gebeurde er niets, maar langzaam kwam er uit de luidspreker een zoem, alsof ergens honderd kinderen met hun vingers rondjes draaiden op een wijnglas. En er dan onder water ook nog een liedje bij zongen... achteruit. Het was

fascinerend, hypnotiserend en tegelijkertijd vroeg je je af of je het wel echt hoorde.

‘Godallemachtig, wat is dit?’

‘Precies, en belangrijker nog: wat moeten we ermee?’

Jay verfde zijn haar. Dat deed hij altijd met de badkamerdeur op slot. Hij kon sowieso moeiteloos uren in de badkamer doorbrengen met de deur op slot. Met het wegwerken of creëren van onregelmatigheden aan zijn uiterlijk. Zijn haar en gezicht kregen de meeste aandacht. Jay verfde elke vier weken zijn haar opnieuw. Alleen het zwartste zwart vond hij goed genoeg. Zijn huidige merk haarspoeling had hij per toeval ontdekt. Het was tijdens een vakantie in Spanje waar ze onverwacht langer bleven en Jay zonder haarspoeling kwam te zitten. Na enkele zeer onbehulpzame Spaanse drogisten gesproken te hebben had hij uiteindelijk bij een kapperszaak succes. Wat heet! Het meisje dat daar werkte, Maya, had hem een pakje Negrito-haarspoeling verkocht en hem verzocht het effect de volgende dag te komen tonen. Uiteindelijk leidde dat tijdens een rookpauze in de steeg achter de winkel tot zoenen. Het was de eerste en enige keer dat Jay gezoend had. In de zon, met inktzwart haar dat voor zijn ogen hing en een sigaret die tussen zijn vingers opbrandde omdat zij meer wilde, steeds meer. Más, riep ze dan, más. Het was jammer dat ze zo lelijk was geweest.

Jay oefende dat zoenen nog weleens met de spiegel. Zijn haar voor zijn ogen, vooroverbuigen... zo was het gegaan. Haar lippen haptten naar hem, haar hand kwam achter zijn hoofd en drukte hem nog harder naar binnen, nog harder tegen haar aan. Ze wist dat ze moest pakken wat ze pakken kon.

Het geluid van een sleutel in het slot van de voordeur deed hem grimassen. Hij controleerde of zijn deur op slot was.

‘Hallo,’ klonk een vrouwenstem. ‘Ben je daar, schat?’

Jay bracht zijn gezicht dicht bij de spiegel en deed zijn moeder geluidloos na. Op steeds langzamere snelheden zoals bij de dvd. ½x, ¼x... Hij kwam zover als 1/16x... Beeeeeennnnnnn jjjjjjjjeeeeeee ddddddadaaaaaaaaaarrrrrrrrrrr, ssssssssssscccccccchhh...

‘Hallo Jay?’ De deurklink van de badkamer ging omlaag.

‘Hai mam.’ Jay opende het badkamerkastje en pakte een ouderwets scheermesje en wat watten.

‘Waarom zeg je niks?’

‘Ik verf mijn haar.’ Hij begon de rechtermouw van zijn shirt op te rollen.

‘O, hoe is het?’

‘Goed.’ Op zijn bovenarm zaten dunne littekens die – met een beetje fantasie – letters vormden. Net onder zijn schouder een krakemikkige N, dan twee vierkante O’s, een enkele verticale streep en dan net boven de elleboog een T. Jay liet zijn vingers over de wondjes glijden alsof hij braille las.

‘Heb je al gegeten?’

‘Nee.’ De dwarsbalk van de T mocht wel wat duidelijker. Hij begon het papiertje van het scheermesje af te halen.

‘Dan bel ik voor wat sushi, wil je iets bijzonders?’

‘Extra wasabi.’

‘En ik heb wat voor je meegenomen uit Antwerpen. Vind je vast leuk.’

‘Mmm-hh.’ Jay keek in de spiegel hoe het bloed vanuit de streep richting het puntje van zijn elleboog vloeide. Langzaam, stroperig, maar zeker, zo zeker, over waar het heen wilde.

‘Trek hem nou aan.’

‘Ik draag geen korte mouwen. Dat weet je.’

‘Mijn god, het is ook elke keer wat. Dit is met de hand gemaakt. Geen merk.’

‘Mag ik de wasabi?’ Jay was niet echt gek op sushi. Die bolletjes rijst met zeewier en een heel klein stukje vis of komkommer smaakten eigenlijk naar niets. Alsof het allemaal met de grote saaiheidskwast was geglaazuurd, zoals zoveel in het bestaan. Alleen wasabi... de groene sambal uit Japan, daar was hij gek op. De truc was om twee of drie stukken sushi van achteren bomvol wasabi te doen en ze dan weer tussen de anderen te leggen. Zodat je elke keer dat je een stuk in je mond stopte je schrap moest zetten of de detonatie zou komen, de langzame ontbranding die via je gehemelte en je neus zo van binnen uit je hersenpan de ruimte in schoot. Dan hoefde je je niet af te vragen of je leefde.

‘Zet het journaal aan, wil je?’

Jay probeerde met zijn teen de afstandsbediening die onder de salontafel lag te bedienen. Zijn moeder sloeg geen journaal, geen krant, geen opinietijdschrift over. Ze was actief in de gemeentepolitiek en rond verkiezingstijd werd het allemaal nog erger. Meestal aten ze voor de tv, want dat zou dan goed zijn voor Jays ontwikkeling. Ook hij zou weten van de hyperinflatie in Zimbabwe, de ingestorte balkons in Limburg en de staatssecretaris die zonder het te weten gelogen had. Dat Jay al die tijd Russische roulette speelde met zijn stukken sushi ontging haar. Ze moest opletten want de wereld was belangrijk, al het onrecht was belangrijk en wat je eraan kon doen was belangrijk. De eerste wasabibom sloeg in bij het nieuws over de Russische president. Eigenlijk wel toepasselijk. Aan de toon die de president aansloeg bij zijn reactie op een aardbeving in Kazachstan meende de nieuwslezer op te moeten maken dat ook de Oost-Westverhoudingen aan het verschuiven waren.

Ondertussen was iemand van binnenuit met een drillboor gaten in Jays voorhoofd aan het boren. Wat hij het wonderlijke aan wasabi vond, was dat het elke keer anders was. Soms knalde het achter je wenkbrauwen en soms verzamelde alle stoom zich onder je kruin.

Tranen stroomden over zijn wangen, dat gebeurde wel elke keer.

Daardoor miste hij bijna het volgende item. Wetenschappers konden maar niet achterhalen welke taal een in de Veluwe bossen aangetroffen buitenlander sprak. Daarom werd de hulp van het grote publiek gevraagd. Een klein fragment zou volgen en via www.nos.nl konden reacties gegeven worden. Vervolgens vroeg een hoog, ijl stemmetje om een potlood en dat was het dan. Jay proestte door zijn tranen heen. Dit was een slechte grap en juist daarom een leuke.

Zijn moeder lachte ook. 'Wat een geluid.'

'Ja, en een potlood!'

Zijn moeder keek hem aan. 'Welk potlood?'

'Nou, hij zei toch: mag ik een potlood? Best leuk.'

'Ach jij, die wasabi heeft je hersens aangetast.'

'Wat nou?'

'Stil, dit gaat over Amsterdam.'

Stil. Als er een woord was dat als wasabi op hem werkte... Jay bekeek de resterende stukken sushi even vanonder en schoof er een op het bord van zijn moeder. Zij ging zo op in de woorden van de burgemeester dat ze het niet merkte. Dat zou pas later komen.

'Twee komma één miljoen mensen zagen een van de journaaluitzendingen die avond. Vervolgens werd er vierhonderdduizend keer op de website naar het fragment geluisterd en uiteindelijk hebben veertienduizend tweehonderdentwaalf mensen via het formulier een vertaling ingestuurd.' Maas wees de getallen in het rapport aan.

'Zoveel?' Even was Harold Klein onder de indruk.

'Daarvan vallen er zo'n elfduizend af omdat ze een niet-verifieerbare naam gebruikt hebben. ET, bleepbleep en marsmannetje kwamen het vaakst voor. Wat overbleef hebben we gesorteerd naar strekking.

De categorie: “breng me bij uw leider” is in allerlei varianten hier het meest voorkomend met 23 procent, dan de losgeldvarianten, 14 procent; leuzen waar een bedrijfsnaam in voorkomt, 11 procent; leuzen met namen van voetbalclubs 8 procent; seksueel getinte grappen ook 8 procent en dan een grote restcategorie met dingen als: “wil je mijn venter vastmaken”, “trek eens aan mijn vinger” of “mag ik een potlood”.

‘Een potlood?’

‘Ja, die komt zelfs elf keer in precies dezelfde bewoordingen voor.’

‘Elf mensen hebben “mag ik een potlood” ingevuld?’

‘Ja, en als we hun profiel mogen geloven zijn ze allemaal veertien of vijftien jaar.’

‘Mijn hemel, moeten wij ons bezighouden met de grappen van een of andere schoolklas?’

‘Nee dat niet, ze zijn verspreid door het hele land. Maar toch is een gezamenlijke grap het meest aannemelijk. In ieder geval zijn die ook door naar de tweede ronde.’

Klein klapte het rapport dicht.

‘Complete tijdverspilling als je het mij vraagt. Rond het af en als er niets uitkomt, wil ik het niet eens meer horen. Open source mijn reet... Open wond zul je bedoelen.’

Voor de tweede ronde werd je uitgenodigd via een e-mail. Met de codes die daarin stonden kon je op een beveiligde website inloggen. Daar kreeg je dan nog een fragment te horen van het mysterieuze wezen.

Jay kreeg de mail op een vrijdag en op maandag had hij nog steeds niet ingelogd. De opwelling waarmee hij in eerste instantie gereageerd had was gevoed door woede en wasabi en het effect van beide was allang uitgewerkt. Nu overheerste zijn verlangen om nergens bij te horen. Bij geen sportvereniging, vriendenclub, marketingdoelgroep of generatie. Met een mail en een inlogcode, ook al wist hij niet

waarvan of waarvoor, begon het al te veel als een lidmaatschap van iets aan te voelen.

Jay zat op zijn kamer en maakte zijn wiskundehuiswerk. Marvin Gayes stem begeleidde hem als een vlieger die steeds hoger wilde komen.

Alleen elke keer dat hij met zijn geodriehoek in de weer moest en dus ook zijn potlood met het roze gummetje oppakte, hoorde hij die andere hoge stem. Alsof het in duet wilde met Marvin Gaye. 'Mag ik een... Mag ik een... Mag ik een... pot-looôood.'

Jay grinnikte. Hij kon zich in ieder geval nog vermaken met de essentiële inhoudsloosheid van deze zin. Hij schreef essentiële inhoudsloosheid op als het antwoord op vraag 6a: teken figuur ABCD en benoem de hoeken. Hij liet wiskunde voor wat het ook zonder hem zou zijn, startte zijn laptop op en zette zijn synthesizer aan. Jay haalde de Marvin Gaye-cd *What's Going On* uit zijn stereo en liet deze in zijn computer glijden. Uit de lade van zijn bureau haalde hij een zwarte microfoon en verbond deze met zijn computer. Hij selecteerde een stukje van de titelsong van Marvin Gaye als sample en sleepte het naar de tijdsbalk van zijn synthesizersoftware. Toen in een *loop* zachtjes achter elkaar *What's going on? What's going on?* te horen was zette hij er met zijn drumcomputer een beat onder. Hij pakte de microfoon en zei daarin met diepe stem: 'De lood-en-gumremix voor Marvin die leefde met de gum en stierf door het lood.' Toen begon hij te zingen.

Geen pot met goud,
Maar lood onder jouw rainbow
Blijf het trouw,
In de dood onder jouw rainbow
Alleen voor jou onder de rainbow
Alleen voor jou
Mag ik een... mag ik een... mag ik een... pot-looôood

Alleen lood onder de rainbow
Alleen lood onder de rainbow
Alleen lood
Een pot lood onder de rainbow
Een pot lood onder de rainbow
een pot lood
levend in de
levend in de
goot
onder de rainbow
Mag ik een... mag ik een... mag ik een... pot-looôood

Hij moest het drie keer inzingen voor hij tevreden was over de toon en het ritme. Daarna zocht hij in de drumcomputer naar andere beats om uit te proberen. Die eerste die hij gebruikt had was redelijk, maar hij wist dat het nog beter kon, dat er een beat was waar de woorden naadloos in konden glijden. Jay ging op internet op zoek naar beats die hij kon downloaden. En jawel, de derde die hij beluisterde klonk meteen goed, een beat met de naam *Jazmin morning*. Die was fantastisch. Hij moest wel die naam veranderen, want de sukkel die *Jazmin morning* verzonnen had voor zo'n botstreleidend ritme moest eigenlijk tegen de muur. Jay dubbelklikte op de naam van het bestand en bleef vervolgens hangen met zijn vingers boven het toetsenbord. Hij had altijd wel woorden maar kon nu ineens niets verzinnen. Hoe langer hij wachtte hoe meer hem het gevoel becroop dat *Jazmin morning* de juiste naam was. Maar diep in hem, dieper dan zijn maag, begon daar iets tegen te vechten. Het dwong zijn vingers om te bewegen. *Wat gebeurt er?* Dat moest de titel zijn. Nu opnieuw opnemen.

Het was al donker buiten toen Jay ermee ophield. Hij kreeg het niet helemaal goed. Steeds paste er iets niet precies en met rondschiu-

ven kon je het niet oplossen. Pas toen hij op de klok van zijn laptop keek beseftte hij hoeveel honger hij had. De AH-stoommaaltijd die zijn moeder voor hem in de koelkast had gezet kon daar gelukkig binnen zeven minuten wat aan doen. Voor sommige dingen waren er oplossingen.

Het was vijf voor middernacht toen Harold Kleins telefoon ging. Hij had veel aparte ringtones. Een voor zijn persoonlijke assistent, een voor zijn speciale operatieteam en voor een jongedame van achtentwintig die af en toe in het land was. Dit was zijn *conference call*-ringtone, een beveiligd systeem zodat meer mensen tegelijk kunnen bellen.

‘Ja?’

Een computerstem vertelde hem dat Max Bretter op hem wachtte. Daarna hoorde hij een klik.

‘Meneer Klein, hallo, met Max Bretter.’

‘Hallo professor. Waar is Maas?’

‘Die zal zo wel komen, maar dan kan ik u alvast vertellen over...’

De computerstem kwam erdoorheen. ‘Jean Maas voegt zich bij uw gesprek.’

‘Hallo.’

‘Dag Maas. We zijn alle drie hier, dus brand los.’ Klein kwam graag ter zake.

‘Oké, de tweede ronde van vertalingen van onze mysterieuze gast zijn binnen. Tien van de elf die “Mag ik een potlood” hadden, hebben opnieuw gereageerd en hebben weer allemaal hetzelfde.’

‘Dus een grap.’

‘Je zou het wel denken. We hebben echter niveau 1-onderzoek op ze los gelaten. Opvallend is dat ze allemaal in die week bezoeker waren

bij het Kröller-Müller, maar ze komen uit het hele land en het is niet aan te tonen dat ze elkaar kennen.'

'Hebben ze elkaar daar getroffen?'

'Nee, ze waren er niet gelijktijdig. Ze hebben elkaar daar niet ontmoet.'

Harold draaide rond in zijn appartement dat op de zestiende verdieping van een luxe toren in Rotterdam was gelegen. Er stond weinig in en wat er stond was peperduur. Hij stond geen onzin toe. Zo leefde hij en zo werkte hij. En dit alles ging daar recht tegenin.

'Dat bewijst niet dat het geen grap is.'

'Precies. Als ik even mag...' Het was de professor. 'U zegt het precies goed. Het bewijst niets. Dat ze steeds hetzelfde erin horen is ook geen sluitend bewijs. Proberen te bewijzen dat het geen grap is duurt te lang. We kunnen beter bewijzen dat het wel een grap is.'

'Ik volg u niet.' Klein klonk ongeduldig.

'In de wetenschap noemen we het falsificeren. In plaats van bewijzen dat iets waar is, dat de kinderen echt iets horen, probeer je te bewijzen dat iets niet waar is. Want dan kun je in één keer klaar zijn.'

'Hoe dan?'

'Laat de kinderen een nepegeluid vertalen en als ze er toch wat in horen...'

'Maas, wat vind jij?'

'Ja, we kunnen iets laten maken en het ze weer e-mailen. Zo moeilijk is dat niet.'

'En waarom tien van de elf? Wat is er met die ene dan?'

'Het niveau 1-onderzoek brengt dat niet boven.'

Harold keek uit het raam naar de lichten van de stad die zijn nacht-panorama vormden. Af en toe was er een rij te ontdekken van lampen in dezelfde straat, maar het was overwegend chaos.

'Heren, ik ben klaar met dat online gedoe. We halen een van hen binnen en kunnen dan de grap falsificeren zoals de professor dat

noemt. Op de ouderwetse manier. Face to face.’

‘Meneer Klein, dat is dan niet statistisch relevant. Is het niet beter het onderzoek breed te houden?’

‘Professor, uw punt is gehoord. Dit blijft mensenwerk. Maas, kies er een uit en ga naar niveau 2. Als je zo’n tiener niet aan het praten krijgt, is het echt mis. En begin anders met die afhaker. Die is misschien al doorgeslagen.’

‘Meneer Klein...’

‘Professor, de beslissing is al genomen.’

‘Dat begrijp ik, maar wilt u niet weten wat de tweede vertaling was?’

Klein zuchtte onhoorbaar. ‘Nou, vertel.’

‘Alle tien hebben ze dezelfde drie woorden ingevuld: *Wat gebeurt er?*’

Om halftwaalf kwam Jays moeder thuis van haar bestuursvergadering of raadsvergadering of commissievergadering of wat het dan ook was. Ze had in ieder geval haar parelketting om, stonk naar rode wijn en had de voor dit tijdstip gebruikelijke ouderlijke schuldgevoelens die ervoor zorgden dat ze nu zijn kamer in kwam om een praatje te maken.

Jay reikte naar de enorme volumeknop aan zijn installatie. Wat hield hij van dat zweverige en toch gewichtige gevoel waarmee dat ding draaide. Vaak stelde hij zich voor dat je met deze knop, afhankelijk van de instellingen, de zon kon laten opkomen, schoolgebouwen kleiner kon maken en in ieder geval schuldgevoelens van ouders groter. Hij had de laatste variant van de remix naar de versterker gezet en Marvin vroeg zich steeds luider af wat er allemaal aan de hand was.

‘Niet zo hard. Dan kan ik jou niet horen.’

‘Dit ben ik. Ik heb dit gemaakt.’